

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

UFD
27 APR. 2005
Saksnr. 200404093-136
Arkivkode: 510

Oslo, 19. april 2005

Kunnskapsløftet – høringsuttalelse fra Norges Døveforbund

Departementets forslag nr. 1:

Vi er positive til at 25 % av timene i det enkelte fag skal kunne omdisponeres mellom fagene. Det er bra at det understrekes at det er noen premisser som må ligge til grunn for en eventuell omdisponering av timeantallet i det enkelte fag, men vi mener det er uheldig at disse premissene kun retter seg mot målene i læreplanen for faget. **Vi mener det er nødvendig å trekke den generelle delen av lærerplanen inn i vurderingen.** Tegnspråkfaget er av stor betydning for at døve skal kunne utvikle seg til meningssøkende, skapende, arbeidende, allmenndannede, miljøbeviste og integrerte mennesker. Dette bør også ligge til grunn ved en vurdering av å redusere timeantallet i tegnspråkfaget. Det er viktig at det i vurderingen blir tatt hensyn til at tegnspråkfaget er et dannelsesfag for døve og ikke et rent språkfag der det kun er de språklige ferdighetene som skal vurderes ved en eventuell reduksjon av timeantallet i faget.

Departementets forslag nr. 5:

Vi mener at American Sign Language, ASL, må sterkere inn i utdannelsen til døve elever. Derfor synes vi døve ungdommer burde få muligheten til å ha ASL som sitt 2. obligatoriske fremmedspråk, og også at ASL bør vurderes som arbeidsspråk i engelskundervisningen for døve i grunnskolen. Døve knytter ofte kontakter over landegrensene gjennom de ulike arrangementene som det internasjonale døvemiljøet arrangerer. På disse ulike treffstedene er det ASL som er det rådende kommunikasjonspråket.

Grensen 9, 0159 Oslo

Telefon: 23 31 06 30 Teksttelefon: 23 31 06 40 Telefaks: 23 31 06 50 E-post: norgesdoveforbund@c2i.net Hjemmeside: www.deafnet.no
Bankgiro: 8200.01.77004 Konto for gaver: 8200.06.08072 Organisasjonsnummer 974 252 708

Derfor bør det diskuteres om ikke ASL bør prioriteres i utdanningen til fordel for British Sign Language, BSL, som i dag er en del av planen Engelsk for døve.

Vi mener døve ungdommer må få muligheten til å lære et fremmedspråk der de ikke møter på hindringer i sin språkopplæring som skyldes sitt hørselstap. Vi tror det vil oppleves som svært motiverende å lære et språk der de ikke møter på slike hindringer. Ved at ungdommen deltar på internasjonale arrangementer vil de også føle et reelt kommunikasjonsbehov, noe som vil virke motiverende for å lære seg ASL. Dette igjen kan skape større interesse for å bli god i engelsk.

Departementets forslag nr. 6:

a) Vi er enige i dette forslaget.

b) Vi er enige i dette forslaget.

c) Reduksjon av timetallet i faget tegnspråk er et forslag vi i Norges Døveforbund ikke vil støtte. Vi mener at døve elever selvsagt skal lære norsk på samme nivå som hørende. I tillegg har døve elever tegnspråk som sitt første språk, det språket som man kommuniserer best og mest naturlig på. Tegnspråk er dermed et viktig dannelses- og innlæringspråk, som beskrevet tidligere. Reduksjon i antall tegnspråktimer vil kunne medføre en svekkelse av denne funksjonen. Imidlertid peker departementet på en viktig faktor, nemlig at en del av emnene i disse fagene er felles, og at et viktig poeng nettopp har vært å kunne bruke begge fag i innlæringen av norsk, basert på tospråklighetsforskning og -filosofi. Det er riktig at noe av innholdet i disse to fagene er det samme, men de er ikke **overlappende**, da det er to ulike språkfag det her er snakk om. Vi frykter derfor at en reduksjon kan medføre ikke bare dårligere undervisningstilbud på tegnspråk, men også at døve elevers norskopplæring blir svekket, og dermed deres tospråklige kompetanse.

Vi har imidlertid forståelse for argumentasjonen om at timeantallet for døve elever blir for høyt, med til dels mange flere timer per uke enn de hørende medelever.

Spørsmålet om reduksjon i antall timer kan medføre at flere eller færre elever ønsker tegnspråk som sitt førstespråk, og dermed få undervisning etter §2.6 i

Opplæringsloven, er viktig. Enten kan en reduksjon bety at flere elever nå ønsker denne ordningen, ettersom man nå slipper et betydelig antall ekstratimer. Det kan imidlertid også tenkes at færre elever nå ønsker tegnspråk som førstespråk, ettersom språkinnlæringen i begge fag svekkes med antall timer.

Når det gjelder spørsmålet om reduksjon i antall timer, ønsker vi dermed at alternativ 2, at det samlede timetallet for elever med tegnspråk opprettholdes på dagens nivå, vedtas.

Vi er ellers noe usikre på hvordan vi skal forstå følgende formulering i høringsutkastet:

"Disse elevene har i dag et bedre grunnlag i tegnspråk enn da tegnspråk ble innført som nytt fag i 1997. Samtidig har den medisinske og tekniske utviklingen gjort at elevgruppen har fått større mangfold og mer individuelle behov. Elevenes behov for tid til opplæring i henholdsvis tegnspråk og norsk vil derfor variere betydelig ut fra ulike forutsetninger og behov" (side 5).

Menes det med dette at elevene har mindre behov for tegnspråkfaget hvis de ved skolestart uttrykker seg godt på tegnspråk? Det er en morsom tanke at man for hørende elever skulle kunne redusere timeantallet i norskfaget med begrunnelsen av at elevene snakker flytende norsk når de begynner på skolen. Vi vil igjen understreke at tegnspråkfaget vil for døve elever være et viktig dannelsesfag og ikke bare et rent språkfag.

Menes det at den medisinske og tekniske utviklingen vil føre til at elevene får bedre forutsetninger for å lære norsk og at det da tilsier at timeantallet i tegnspråkfaget skal reduseres? Eller menes det at timeantallet i norskfaget skal kunne reduseres til fordel for en økning i tegnspråkfaget da elevene nå lettere vil kunne tilegne seg kunnskaper i norskfaget?

De siste årene har tospråklighetstankegangen dominert opplæringen av hørselshemmede elever, men den møter nå motstand ettersom stadig flere barn CI-opereres. For oss har tospråklig undervisning endelig gitt hørselshemmede barn mulighet til fullt å kunne være aktive elever, forstå og bli forstått, samt gi en opplæring i norsk som ikke står tilbake for den normalthørende får. Vi er fullt klar over at den tekniske utviklingen gir stadig flere barn hørsel, men vi synes det er viktig å understreke at hørselen ikke blir fullkommen, og at dersom tegnspråk forkastes for disse elevene, forkaster man noe som kunne blitt et svært nyttig begreps- og tankefag til tross for ulik grad av lydoppfattelse og taleproduksjon. Historien bør ha lært oss at vi ikke ser oss blinde på ny teknologi, og dermed nok en gang forspiller anledningen til å gi sterkt tunghørte barn og ungdom opplæring i og på tegnspråk. For oss virker tanken om at tegnspråk ikke er nødvendig, at tegnspråk er skadelig eller at man helst bør unngå tegnspråk, og at tegnspråk er siste utvei, som svært fremmed og feilaktig. Vi mener to språk må være av det gode, og at en trygg, harmonisk opplæringssituasjon, der fokus er på elevens forutsetninger istedenfor på forventningene rundt, gir de beste læringsvilkår. La heller eleven selv velge hvilket språk man ønsker å bruke etter at eleven har fått begge muligheter fra starten.

d) Vi ønsker ikke å støtte dette forslaget uten at det fastsettes minstestandarder for timeantall i hvert fag, og viser til drøftingen omkring samlet reduksjon av timetallet i norsk og tegnspråk. Vi vil advare mot at en slik ordning kraftig reduserer undervisningen i tegnspråk eller norsk.

Generelle kommentarer:

Vi ønsker at faget tegnspråk synliggjøres i planen som knyttes til videregående opplæring, på samme måte som det er gjort på grunnskolenivå. Når elevene har rett til videregående utdanning i og på tegnspråk, må den retten fortsatt opprettholdes og synliggjøres i fag og timefordelingen på videregående skole. Dette understrekes av at lærere på videregående skole er faglærere, som ikke nødvendigvis har undervisningskompetanse i andre fag. Dermed kan ikke fagene integreres på samme måte som i grunnskolen.

Vi er ellers på vei mot en felles læreplan i norsk som skal gjelde for alle uavhengig av hørselshemming og språklig tilhørighet. I denne prosessen er det viktig for oss å understreke at tospråklig perspektivet bør ligge til grunn fremdeles. Vi ser en teknologisk utvikling som gjør at døve nå i større grad blir tunghørte (cochlea implantat). Vi tror ikke dette betyr at tegnspråk som fag dermed er overflødig eller at antall tegnspråkbrukere vil reduseres. Vår erfaring tilsier at også de med nokså moderat hørselstap finner stor nytte og glede av å kunne tegnspråk i ulike sammenhenger, selv om selvsagt betoningen av de to språkene kan være ulik og individuell.

Drøftingen om læreplanene for døve i engelsk og drama/rytmikk skal fjernes, et svært viktig spørsmål. Vi ser fram til at departementet legger fram utkast til læreplan i disse fagene, samt i det felles norskfaget, slik at debatten kan komme i gang.

Vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Hanne B. Kvitvær (s)
Forbundsleder

Sissel Gjøen
konst. generalsekretær